הגדת החירות

סיפור של מאבק ותקווה

אין חופש
אין הייטק
freedom
Justice
Peace

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת?

דויד גרוסמן

אנחנו השתנינו, אנחנו המפגינים, אנשי המחאה.
אנחנו, שלא ידענו שיש בנו עוצמות כאלה.
שלא ידענו שיש בנו נחישות כזאת, נשימה ארוכה כזאת.
אנחנו, שלא תמיד ידענו כמה עזה תחושת השייכות שלנו לַמדינה.
שייכות, אכפתיות, ערבות הדדית. מילים שקיבלו פתאום נפח ומוצקות של קיום, בלילה הזה שיורד עלינו.
אנחנו עצמנו לא שיערנו את מידת האהבה שהסתתרה בנו אל הוויית החיים שהצלחנו ליצור כאן, בישראל.
הוויית חיים שיש בה לא מעט שגיאות ועוולות, וחמור מכול, יש בה הַדְחקה של העובדה הלא נסבלת, עוּבדת היותנו עַם הכובש עם אחר, במשך 55 שנה.
ואף על פי כן, ובניגוד לכל הסיכויים, יצרנו כאן, על שפת הים התיכון, מדינה שאין דומה לה בעולם. אמנם זאת לא האוטופיה של הרצל, באלטנוילנד, ולא החזון ההומניסטי הנפלא של מגילת העצמאות, אך מתוך אינסוף תקוות ואכזבות, חרדות וכוחות יצירה, התהוותה כאן מדינה חזקה, בעלת אופי מובהק משלה, מדינה שהיא חזקה מכל מְדָנֶיה. שהצליחה לתפקד, ואפילו לשגשג במשך 75 שנה. אמנם ברעד תמידי של הולך על חבל, ואף על פי כן 75 שנה.
עד שבאו המחטף, ההתקפה הפתאומית והבוטה של שינוי החוקים, וההחלטה להלאים את הדנ"א של המדינה. ופתאום, בבת אחת, הכול נסדק.
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?
אתם, אנחנו, כל אחד ואחת מאיתנו, שלא מוכנים לשתוק עוד. שיוצאים להפגין. לזעוק, לשאוג. שמסרבים להשתתף במפגן הנבוב של דֶמי-קרטיה, זה מה שהשתנה הלילה הזה, ויוסיף להשתנות בלילות ובימים שיבואו.

ומרגיש בכך כל אחת ואחד מאיתנו, שבעמידה בכיכר "הבימה" או בהליכה ברחוב קפלן או בהפגנה למען סובלנות באום אל-פחם, אנחנו מנסחים מחדש את עקרונות החברה האזרחית של ישראל, שבצומת גומא או בבני ברק אנחנו מראים היכן עוברים הקווים האדומים שלנו, קווי הסירוב והמרי האזרחי, הלא אלים.

ומיום ליום, מהפגנה להפגנה, מתחזקת התחושה שיזמֵי ההפיכה עשו כאן את שגיאת חייהם. שהם הימרו כאן הימור מטורף על עתידנו, על היותנו, וגם על עתידם שלהם, ושל תומכיהם, ובעצם על העם כולו, שאותו הם קורעים לגזרים.

האם הם מבינים זאת?

נורא הדבר אם אינם מבינים מה עוללו. עוד יותר נורא אם הם מבינים, ואף על פי כן מתעקשים להמשיך בתהליך האובדני.

כי ברור שעם כל חוכמתם וערמומיותם הם לא הבינו עד כמה השתנה הלילה הזה מכל הלילות.

הם לא תפסו - לא את הנחישות שלנו להילחם על מה שהוא באמת סלע קיומנו, ולא את תחושת הערבות ההדדית שפתאום חזרה לפעֵם בנו, ולא את הסירוב החדש והמפתיע שלנו להמשיך ולקבל על עצמנו בהכנעה ובביטול עצמי את דימוי "העגלה הריקה".

הסיפור הזה נגמר כאן.

העגלה מלאה וגדושה. תמיד הייתה.

אנשי ההפיכה לא קראו נכונה - לא את תשוקת החירות שלנו (תשוקה, לא פחות), ולא את הערכים והמשאלות הראשוניים שלנו. את ערך השוויון של כל אדם ואדם, את הרוח הדמוקרטית, את האנושיות.

ויותר מכול יקרים לנו מאות אלפי הצעירים והצעירות, המלמדים אותנו, את דור ההורים והסבים שלהם, את משמעות הדמוקרטיה. "והִגדת לבנך" כתוב בהגדה, ואתם הפכתם את כיוון המשפט: "והִגיד לך בנך".

ובתך, כמובן.

אתם אמיצים מאיתנו, דור ההורים והסבים שלכם. אתם נחושים מאיתנו. אולי זה גם מפני שאתם נואשים יותר מאיתנו, כי מי שעומד מולכם כיום מסוכן יותר, אטום וחסר מעצורים יותר מאלה שעמדו מולנו.

ואולי מפני שאתם מרגישים שאין לכם ברירה.

וגם זה משהו שהשתנה הלילה הזה: לפתע נעשה לכולנו ברור שאנו קַו הגנה אחרון של מדינת ישראל בפני העריצות החשופה, הדורסנית.

זה הדבר שנשתנה הלילה הזה מכל הלילות.

חג שמח.

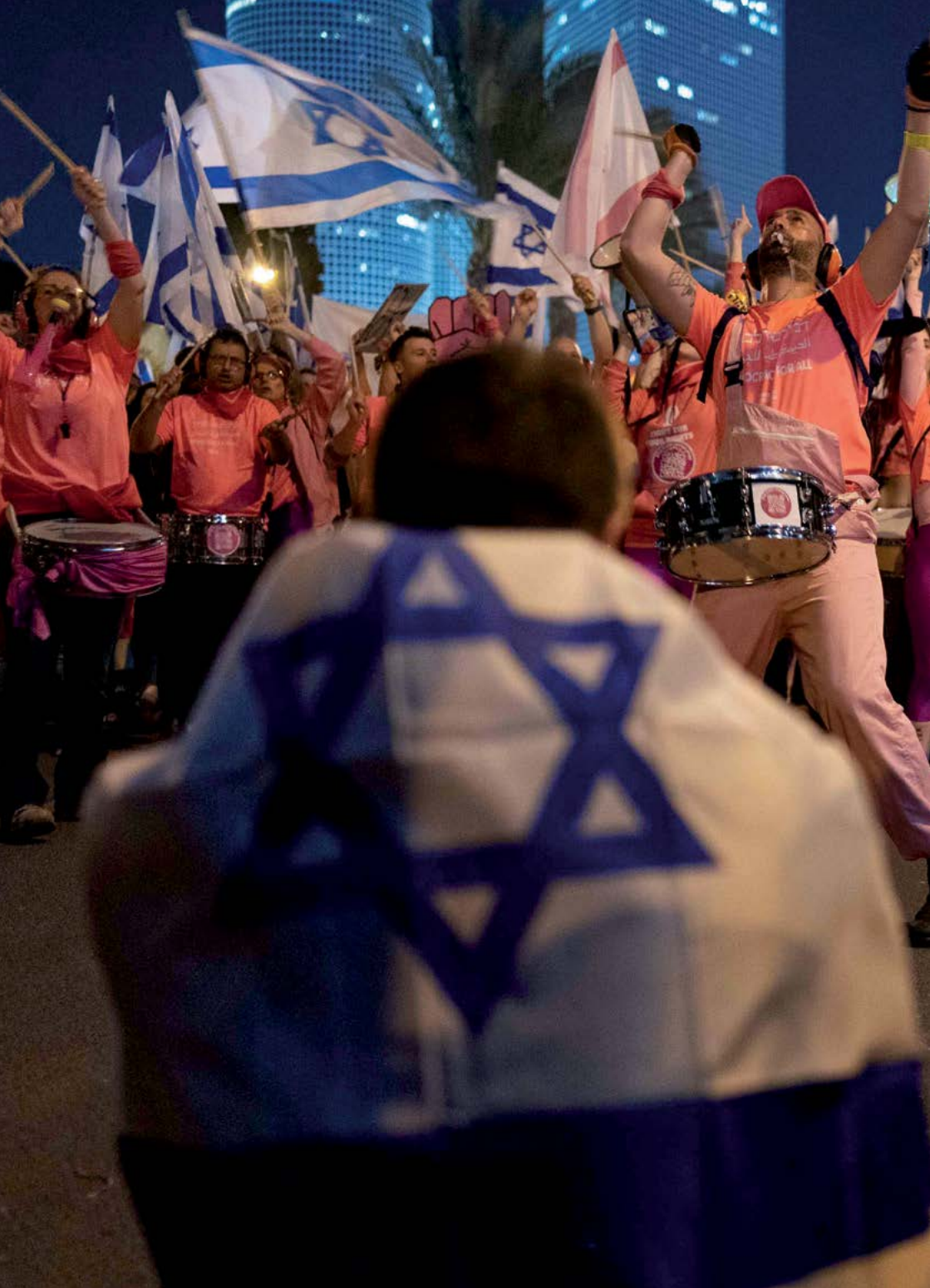

קַדֵּשׁ

בְּשַׁבָּת מַתְחִילִין:

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי; וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם.
וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה
וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ
כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

בַּחוֹל מַתְחִילִין:

סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בְּשַׁבָּת: שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה ו)מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן, אֶת יוֹם (הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה, זְמַן חֵרוּתֵנוּ (בְּאַהֲבָה), מִקְרָא קֹדֶשׁ, זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים, (וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ (בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן), בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יי, מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים.

בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת מוֹסִיפִין:

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל, בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ,

וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יי הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה.

שׁוֹתִים רֹב כּוֹס הַיַּיִן בְּהֲסָבָה.

וּרְחַץ

נוֹטְלִין אֶת הַיָּדַיִם וְאֵין מְבָרְכִין "עַל נְטִילַת יָדַיִם".

כַּרְפַּס

טוֹבְלִין כַּרְפַּס פָּחוֹת מִכְּזַיִת בְּמֵי מֶלַח, וּמְבָרְכִין.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה.

יַחַץ

בַּעֲלֵי הַבַּיִת יִבְצָעוּ אֶת הַמַּצָּה הָאֶמְצָעִית לִשְׁתַּיִם וּמַצְפִּינִים אֶת הַחֵצִי הַגָּדוֹל לָאֲפִיקוֹמָן.

מַגִּיד

מְגַלִּים אֶת הַמַּצּוֹת, מַגְבִּיהִים אֶת הַקְּעָרָה וְאוֹמְרִים בְּקוֹל רָם:

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם. כָּל דִכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכֹל, כָּל דִצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח. הָשַׁתְּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. הָשַׁתְּא עַבְדֵי, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין.

מֵסִירִים הַקְּעָרָה מֵעַל הַשֻּׁלְחָן, מוֹזְגִין כּוֹס שֵׁנִי וְכַאן אֶחָד/ת מִן הַמְּסֻבִּים שׁוֹאֵל/ת:

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה, הַלַּיְלָה הַזֶּה - כּוּלּוֹ מַצָּה.
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת - הַלַּיְלָה הַזֶּה מָרוֹר.
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ פַּעַם אֶחָת - הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים.
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין מְסֻבִּין - הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין.

מֵנִיחִים אֶת הַקְּעָרָה עַל הַשֻּׁלְחָן. הַמַּצּוֹת תִּהְיֶינָה מְגֻלּוֹת בְּשָׁעַת אֲמִירַת הַהַגָּדָה.

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה. וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים, כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים, כֻּלָּנוּ זְקֵנִים, כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה, מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח.

להיות עם חופשי

מאת
ישי שריד

לפחות שני כתבים בארמית פוגש כל יהודי בחייו: ה"קדיש" ו"הא לחמא עניא", ההצהרה החגיגית שבפתח ליל הסדר.

פותחים בתזכורת מהעבר: זה לחם העניים שאכלו אבותינו בארץ מצרים. המצה מזכירה לנו את השעבוד וההשפלה, את שנאת היהודים והרצחנות של שלטון פרעה. חובה עלינו לזכור.

מיד אחר כך - ציווי חברתי. כל הרעב יבוא ויאכל, כל מי שצריך יבוא ויפסח. הטראומות שסבלנו אינן פוטרות אותנו מחובותינו המוסריות כיום. איננו רשאים לשבת אבלים ולגרד את פצעי העבר. חובה עלינו להושיט יד למי שזקוק לעזרתנו. אנו שמחים על שולחננו המלא בכל טוב, וגם משתפים בו את הנזקק והעני. כל נזקק, כל עני.

בהמשך, התקווה לגאולה. השנה אנחנו כאן. בשנה הבאה נהיה בארץ ישראל. זו התקווה שפיעמה דורי דורות בלב יהודים בארצות גלותם. זה החלום שהביא את הסבים והסבתות שלי לארץ ישראל. סבא בן ציון שהגיע לנמל יפו בגיל חצי שנה עם אמו ושבעה אחים ואחיות; סבתא פניה שעלתה לבדה מהעיר לבוב, ולא פגשה עוד את משפחתה שנספתה בשואה; סבתא דובל וסבא יעקב, זוג מורים שעלה מהעיירה הנידחת רפאלובקה והיו דור ראשון להשכלה. וכמותם הסבים והסבתות של כולנו, שבאו מבגדד ומקזבלנקה ומצנעא ומוורשה ומברלין. הם בנו את ישראל במסירות נפש עצומה והגשימו במו ידיהם את חלום הדורות. לאיש מהם לא חיכו מרצדס או וילה עם בריכה.

ולבסוף – השאיפה לחירות. השנה עבדים – בשנה הבאה בני חורין. חזרנו למולדתנו כדי להיות חופשיים, כעם וכבני אדם. בהכרזת העצמאות התחייבנו שישראל תהיה מדינה של נשים ואנשים חופשיים, בלי הבדל דת, גזע ומין. לא ישלוט בנו עריץ. לא נִדבק בגזענות המנוולת שרדפה אותנו בארצות גלותנו. זו הרוח הגדולה והטובה שממנה נולדה הדמוקרטיה הישראלית. זה חלום הדורות שהגשמנו בקורבנות יקרים מנשוא. נגן עליו בעוז, בשם אבותינו ולמען ילדינו ועמנו.

69
GIVE
IT A
VEGAN
FRIENDLY

אז מה נשתנה?

מאת
ערן
בר-גיל

הלילה הזה המבוגרים הם אלה שצריכים לשיר את הקושיות, לשאול את עצמם מה נשתנה הלילה הזה, ולנסות לתת לכך תשובות:
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו שומרים על הגבולות, הלילה הזה פרצנו את כל הגבולות.
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלים את מה שאנו מבשלים, הלילה הזה כולו מרור.
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין, הלילה הזה כל אחד לשבטו.
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות התייהרנו שאנו אור לגויים, והלילה הזה הפלנו חושך גדול.
השנה אנחנו חוגגים את חג החירות בתחושת דחיפות, קוראים בהגדה כדי לשמר את המסורת, ומשננים את הכתוב במגילת העצמאות כדי להיזכר בערכינו המשותפים: מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן

שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק, וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם

כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם:
רַבּוֹתֵינוּ, הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

אָמַר אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הֲרֵי אֲנִי כְבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת עַד שֶׁדְּרָשָׁה בֶּן זוֹמָא: שֶׁנֶּאֱמַר, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ; יְמֵי חַיֶּיךָ- הַיָּמִים, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ - הַלֵּילוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יְמֵי חַיֶּיךָ - הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ - לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

בָּרוּךְ הַמָּקוֹם, בָּרוּךְ הוּא. בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בָּרוּךְ הוּא. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תּוֹרָה. אֶחָד חָכָם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל.

חָכָם מָה הוּא אוֹמֵר? מַה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יי אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם? וְאַף אַתָּה אֱמָר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח: אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן.

רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם? לָכֶם - וְלֹא לוֹ. וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל כָּפַר בְּעִקָּר. וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו וֶאֱמֹר לוֹ: בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי - וְלֹא לוֹ. אִילּוּ הָיָה שָׁם, לֹא הָיָה נִגְאָל.

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר? מַה זֹּאת? וְאָמַרְתָּ אֵלָיו: בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יי מִמִּצְרַיִם, מִבֵּית עֲבָדִים.

וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל - אַתְּ פְּתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם.

הניצחון של בן זומא

מאת
דב
אלבוים

ההגדה של פסח היא טקסט של מאבק לחירות.
תחת עולו של שלטון אלים ודורסני, כותבים בעלי ההגדה טקסט של שחרור. לא במקרה נפתחת ההגדה בסיפור על החכמים מהחשובים ביותר בדור החורבן אשר מדברים כל הלילה בנושא החירות ("יציאת מצרים"). בימים ההם כבזמן הזה, השיח על החירות איים על השלטון המדכא, ועל כן בחירתם להתכנס באישון ליל השימורים של פסח כדי לחמוק מעיני השלטונות הייתה חייבת להסתיים עם בוקר ("רבותינו - הגיע זמן קריאת שמע של שחרית").
אבל אם אכן במרד של חירות מסופר כאן, מה משמעות ההצהרה הבאה של נשיא הסנהדרין, רבי אלעזר בן עזריה: "הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתיאמר יציאת מצרים בלילות"? מה הבעיה לספר על יציאת מצרים בלילות? מדוע לא? – הרי זה בדיוק הזמן שבני ישראל יצאו ממצרים לפי התיאור במקרא? ומיהו בכלל אותו בן זומא שהציל את המצב?
המפתח למדרשים המוצפנים האלה נמצא בדמותו של החכם המהפכני והמרדן שמעון בן זומא, שלא זכה בשל כך לסמיכה כ"רב", אבל על גדולתו בתורה, אומץ ליבו ויושרו לא היו עוררין. נשיא הסנהדרין התקשה בזמנו, לאחר חורבן בית שני, לייסד את הנוהג הציבורי של סיפור יציאת מצרים ב"לילות" – קרי, בתקופות חשוכות של דיכוי שלטוני. ניצבה מולו קואליציה של כל החכמים שהתנגדה להתססת הציבור בדיבור על גאולה וחירות. לדעתם, הסכנה גדולה מדי וצריך לדחות את השאיפה לחירות לעתיד הרחוק, לעולם אוטופי-מיסטי ("כל ימי חייך - להביא לימות המשיח"). די לנו שאנו חיים, הם אמרו, מדוע לסכן את מה שיש?
בן זומא הוא היחיד מכל החכמים באותו דור שהעז לצעוק: על שיח החירות לא מוותרים אף פעם, גם כאשר אנו "בלילות", בשעות האפלות של היממה. גם כאשר הלילה הוא ארוך וקשה חובה עלינו להמשיך לדבר על חירות וגאולה, דווקא בזמנים של חוסר ביטחון ואי-ודאות אנו זקוקים יותר מכול לדבר ביציאת מצרים ולחזק את התפילה והתקווה לחיים של חירות, צדק ושלום.
בניגוד לכללי הסנהדרין, בהם הפסיקה נעשית על פי הרוב, מחליט הנשיא בן עזריה לפסוק כדעת בן זומא היחיד. קול בודד של חירות הכריע את המערכה. קולו היחיד של בן זומא הוא הבסיס לכל ההגדה של פסח.

תילחמו
כמו
בנות!

כנגד ארבע בנות

מאת
יהודית רותם

בשמו של רבי עקיבא נאמר במשנה "בזכות נשים צדקניות נגאלו בני ישראל ממצרים". ובכל זאת, כשאני קוראת שוב את ההגדה המוכרת לי מילדות, איני מוצאת ולו אֶזכור אחד של אחת מאותן נשים מופלאות, מעשיות וחזקות המוזכרות במקרא, במדרש ובאגדה.

הגליית הנשים מהנרטיב הלאומי הקדום אומרת דרשני. האם נעשה הדבר בכוונת מכוון של הפטריארכיה הגברית כדי להעלים את חלקן של הנשים ביציאה מעבדות לחירות? משימתן של הנשים, מאז ימי חוה, היא לשמש "עזר כנגדו". להיות לעזר זה עניין יפה, חשוב ומועיל, אך ללא ספק זהו תפקיד משני, תובעני ושוחק, שמונע מן האישה להיות אינדיווידואל בפני עצמה, אישיות עצמאית בעלת מטרות, תוכן חיים והישגים שאינם תלויים בבן זוגה.

כשהייתי אישה חרדית, לימד אותי בעלי ששכרן של הנשים, המאפשרות לבעליהן להגות בתורה יומם ולילה, יהיה בעולם הבא. אושרן העילאי יהיה "לשבת על הדום לרגלי בעליהן בגן עדן". גם לו היה ההדום עשוי זהב ומשובץ אבנים יקרות, ליבי לא נענה להבטחה הזאת. בסופו של דבר, לאחר מאבק מר וארוך, יצאתי - בערב פסח לפני שנים - מעבדות לחירות, משעבוד לעצמאות.

ארבע בנות דיברה המחאה. אחת חכמה, אחת מרושעת, אחת תמה ואחת שאינה יודעת לשאול.

חכמה מה היא אומרת: מה ההפגנות והמרי והמלחמה על חוקי הצדק והחירות אשר ציוויתן על עצמכן? ואף אנו נאמר לה כהלכות הזמן הזה – אין מפסיקין את המחאה גם אחר קריאה שלישית, עד הניצחון.

מרושעת מה היא אומרת: מה ההפגנות, הסרבנות וההתקוממות האלה לכן? לכן ולא לה. ולפי שהוציאה את עצמה מן הכלל, כפרה בסולידריות הנשית ובמאבק על שוויון, חירות וצדק. ואף את השתיקי את צווחותיה ואמרי לה: בעבור זה נצא לבסוף מעבדות לחירות, מחושך לאור. אנחנו ולא את. ההפסד כולו שלך, שלא נגאלת איתנו.

תמה מה היא אומרת: מה זה? מה כל הדגלים והתופים והכרזות והנאומים? ואמרת אליה: באומץ לב, באהבת המקום, בנחישות ובמסירות נפש נוציא את עצמנו מדיקטטורה, מאלימות נגד נשים, ומפגיעה בזכויותינו הבסיסיות.

ולזו, שאינה יודעת לשאול, פתחי לה, שנאמר, והגדת לבתך ביום ההוא לאמר: בזכותנו, הנשים, נצא כולנו מאפלה לאורה, ממחיקת זכויות לשוויון, מבושה וחרדה לשמחה ולרוב טובה.

חירות לאלו שהושתקו מלשאול

מאת
הרב
מישאל
ציון

בשולחנות סדר רבים ישבו השנה משפחות עם מגוון דעות פוליטיות, משפחות שמתווכחות בוואטסאפ וצריכות פתאום לחגוג יחד את ליל הסדר. כשנקרא על ארבעת הבנים נזכור שסביב לשולחן יושבים אנשים עם דעות וגישות שונות. אפשר לקטלג אותם כ"חכם" ו"רשע", אבל אולי ראוי לחשוב שוב על הקְטלוגים האלה ולעורר דיון מחודש.

"שאינו יודע לשאול" אינו רק הילד הקטן והביישן מטבעו שנמנע מלפתוח את פיו. עבור אנשים רבים בחברות רבות, אלה "שאינם יודעים לשאול" הם אלה שהושתקו על ידי החברה. אף אחד מעולם לא שאל לדעתם בשאלות של מהות והם מצידם התרגלו שלא לחשוב על כך.

כך למשל, התרבות השלטת לאורך הדורות השתיקה את הקול הנשי. במדינות רבות, אפילו לאחר שהתפתחה הדמוקרטיה המודרנית, עבר זמן רב עד שנשים היו רשאיות להצביע בבחירות, להשמיע את קולותיהן ולשאול את שאלותיהן בחברה הכללית. החברה היהודית גם היא השתיקה את קולותיהן של הנשים, וחינכה אותן לא לשאול. במיוחד הדירה אותן מהעיסוק היהודי המרכזי – תלמוד תורה.

עם זאת, תמיד היו נשים שהתעלו מעל לנורמות החברתיות וידעו לשאול ואף לענות – כך אמא שלום, אשתו של הרב אליעזר, ובּרוריה, אשתו של הרב מאיר, שתיהן מתקופת המשנה. לצידן היו קולות רבים של נשים שדבריהן וחידושיהן לא הגיעו עד אלינו.

הלילה הזה מזמין אותנו להתבונן מי הם אלה מקרב המסובים לשולחן הסדר שהושתקו מלשאול, ולהרחיב את היכולת של כולם וכולן להיפתח, לשאול ולספר.

כהניזם | גזענות | הומופוביה
לא
בבית
שלנו

יָכוֹל מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ, תַּלְמוּד לוֹמַר בַּיּוֹם הַהוּא, אִי בַּיּוֹם הַהוּא יָכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם, תַּלְמוּד לוֹמַר בַּעֲבוּר זֶה - בַּעֲבוּר זֶה לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ מַצָּה וּמָרוֹר מֻנָּחִים לְפָנֶיךָ.

מִתְּחִלָּה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְעַכְשָׁיו קֵרְבָנוּ הַמָּקוֹם לַעֲבוֹדָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם, כֹּה אָמַר יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר, וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וָאוֹלֵךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן, וָאַרְבֶּה אֶת זַרְעוֹ וָאֶתֵּן לוֹ אֶת יִצְחָק, וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו. וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת אֹתוֹ, וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם.

בָּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חִשַּׁב אֶת הַקֵּץ, לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם, יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל.

מְכַסִּים אֶת הַמַּצּוֹת וּמַגְבִּיהִים אֶת הַכּוֹס.

וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ?

שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,

אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

יַנִּיחוּ הַכּוֹס וְיִגְלוּ אֶת הַמַּצּוֹת.

הלא-אחד שקם עלינו

מאת
בכל סרלואי

חסידים מפרשים את המשפט "שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ" לא רק בפרשנות המקובלת, לפיה אנו עומדים כיהודים בכל דור ודור מול צוררים הקמים עלינו, אלא גם באופן עמוק יותר: כשאיננו מאוחדים כעם הפילוג בינינו – אותו "לא אחד" – עומד עלינו לכלותֵנו.
ואולי ראיית האחר מתוך כעס וכאב כלא זולת, כלא חבר – גורמת לנו לחשוב שהוא לא ראוי לנו. הוא לא אחד.

והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

אני מאמינה בכל ליבי בכוחו של הבורא להצילני, אבל זה המקרה היחיד שבו אני מתפללת שנצליח לעשות את העבודה בעצמנו. אני מאמינה שהיכולת למצוא את המאחד, המחבר, המקרב – בידינו היא ובכוחנו לעשותה.

צֵא וּלְמַד מַה בִּקֵּשׁ לָבָן הָאֲרַמִּי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ. שֶׁפַּרְעֹה לֹא גָּזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלָבָן בִּקֵּשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל, שֶׁנֶּאֱמַר: אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי, וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל, עָצוּם וָרָב.

וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה - אָנוּס עַל פִּי הַדִּבּוּר.

וַיָּגָר שָׁם - מְלַמֵּד שֶׁלֹּא יָרַד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלָּא

לָגוּר שָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה, לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ, כִּי אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ, כִּי כָבֵד הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. וְעַתָּה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן.

בִּמְתֵי מְעָט - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: בִּשְׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ

מִצְרָיְמָה , וְעַתָּה שָׂמְךָ יי אֱלֹהֶיךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב.

וַיְהִי שָׁם לְגוֹי - מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצֻיָּנִים שָׁם.

גָּדוֹל, עָצוּם - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ

וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד, וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם.

וָרָב - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: רְבָבָה כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה נְתַתִּיךְ, וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי

וַתָּבֹאִי בַּעֲדִי עֲדָיִים, שָׁדַיִם נָכֹנוּ וּשְׂעָרֵךְ צִמֵּחַ, וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה. וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ, וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי, וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי.

וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ, וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה.

וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה,

וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ, וְעָלָה מִן הָאָרֶץ.

וַיְעַנּוּנוּ - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם. וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה. אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס.

וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ.

וַנִּצְעַק אֶל יי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע יי אֶת קֹלֵנוּ, וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ.

וַנִּצְעַק אֶל יי אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוֹדָה וַיִּזְעָקוּ, וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה.

וַיִּשְׁמַע יי אֶת קֹלֵנוּ - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם, אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב.

וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ - זוֹ פְּרִישׁוּת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים.

וְאֶת עֲמָלֵנוּ - אֵלּוּ הַבָּנִים. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: כָּל הַבֵּן הַיִלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן.

וְאֶת לַחֲצֵנוּ - זֶה הַדְּחַק, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחַץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם.

וַיּוֹצִאֵנוּ יי מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה, וּבְמֹרָא גָּדֹל, וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים.

וַיּוֹצִאֵנוּ יי מִמִּצְרַיִם - לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ, וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה, וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי יי.

וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה - אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ.

וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שָׂרָף.

בְּיָד חֲזָקָה - זוֹ הַדֶּבֶר, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה יַד יי הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, בַּסּוּסִים, בַּחֲמֹרִים, בַּגְּמַלִּים, בַּבָּקָר וּבַצֹּאן, דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד.

וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה - זוֹ הַחֶרֶב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם.

וּבְמוֹרָא גָּדֹל - זוֹ גִּלּוּי שְׁכִינָה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסֹּת בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים, וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה, וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים, כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יי אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ.

וּבְאֹתוֹת - זֶה הַמַּטֶּה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֶת הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֹתֹת.

וּבְמוֹפְתִים - זֶה הַדָּם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

נוֹהֲגִין לְהַטִּיף טִפָּה מִן הַכּוֹס בֶּאֱמִירַת דָּם וָאֵשׁ... עֶשֶׂר הַמַּכּוֹת דְּצַ"ךְ עַדַ"שׁ בְּאַחַ"ב, בְּיַחַד, ט"ו פַּעַם.

דָּם וָאֵשׁ וְתִימְרוֹת עָשָׁן.

דָּבָר אַחֵר: בְּיָד חֲזָקָה - שְׁתַּיִם, וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה - שְׁתַּיִם, וּבְמוֹרָא גָּדֹל- שְׁתַּיִם, וּבְאֹתוֹת - שְׁתַּיִם, וּבְמוֹפְתִים - שְׁתַּיִם. אֵלּוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם וְאֵלּוּ הֵן:

דָּם	שְׁחִין
צְפַרְדֵּעַ	בָּרָד
כִּנִּים	אַרְבֶּה
עָרוֹב	חֹשֶׁךְ
דֶּבֶר	מַכַּת בְּכוֹרוֹת

מִצְרַיִם הָיְתָה צְמוּדָה אֵלֵינוּ מֵאָחוֹר

מאת
רבקה מרים

מִצְרַיִם הָיְתָה צְמוּדָה אֵלֵינוּ, מֵאָחוֹרֵינוּ תָּמִיד מִשְׁתָּרֶכֶת
כְּמוֹ קָרוֹן אַחֲרוֹן, נָעוּל, בְּרַכֶּבֶת מִתְמַשֶּׁכֶת
אוֹ כְּמוֹ זָנָב בִּלְתִּי־נִרְאֶה, שֶׁמְּטַלְטֵל אֶת הַגּוּף כֻּלּוֹ, עַד לַחֹטֶם
וּמִתְכַּשְׁכֵּשׁ מֵאָחוֹר, לְעֵת פַּחַד וְשִׂמְחָה –
הַזָּקֵן שֶׁבָּנוּ, בְּשָׁמְעוֹ דֶּלֶת חוֹרֶקֶת, הָיָה נִלְפָּת, מֻלְחֵשׁ: שׁוּב מִצְרַיִם נִפְתְּחָה
זְקֵנָה אַחֶרֶת, מִדֵּי פַּעַם, הָיְתָה קָמָה, מִצְטַעֶקֶת:
אֲנִי שִׁפְחָה! וּנְסִיכָה!
יֵשׁ אוֹר גָּדוֹל! וַחֲשֵׁכָה! וּבְיָדֶיהָ הַצְּפוּדוֹת הִבִּיטָה.
וְתִינוֹק צָהֹל. וְטָלָה בָּכָה.
הַקְּלָלָה, כְּתִזְכֹּרֶת, הָיְתָה עַל שִׁמְשַׁת הַחַלּוֹן בְּצִפֹּרֶן קָהָה מְנֻקֶּשֶׁת.
וְיָד גְּדוֹלָה, כְּלַהֲרִגֵּעַ, עַל רָאשֵׁינוּ הִנִּיחָה הַבְּרָכָה.
עֲמוּד שֶׁל אֵשׁ, אוֹ עָנָן, הִמְשִׁיךְ לְפָקְדֵנוּ, שֶׁתָּקְנִי וְקָנוּעַ.
לִפְעָמִים, בַּחֲצוֹת, הָיוּ הַמִּצְרַיִם קוֹרְאִים אֵלֵינוּ מִמֶּרְחָק
וְלֹא יָדַעְנוּ אִם קְרִיאוֹת שֶׁל גִּדּוּף הִשְׁמִיעוּ, אוֹ קוֹלוֹת הוֹמֵי גַּעְגּוּעַ
אַךְ אֶת קְרִיאוֹתֵיהֶם לְשִׁיר, כְּמוֹ תָּווִים, חָרַזְנוּ
וְלִצְלִילֵיהֶן הַקְּצוּבִים הִמְשַׁכְנוּ הָלְאָה לָנוּעַ.

מכה אחת

מאת
יניב איצקוביץ'

"הייתה רק מכה אחת," לחשה לי סבתי בזמן שסבי הקריא את שמות עשר המכות, והורה לנו לטבול את הזרת בכוס היין.

"מה?" שאלתי אותה בשקט, אך היא שתקה מתוך כבוד שרחשה לטקס הקבוע. בזמן שנטפטף את היין על הצלחת, דוד איצקי יסביר לנו על עיקרון ההדרגתיות במכות שהנחית אלוהים על המצרים. דוד מיקי יחלק את המכות לקטגוריות, ויסביר לנו שדצ"ך הן מכות הארץ, עד"ש הן מכות אמצע, ובא"ח הן מכות אוויר. ואת הטפטוף האחרון יחתום סבי שיסב את תשומת ליבנו לכך ששמן של המכות נגזר מסוג הנזק שגרמו (כינים, ערוב, חושך), ואילו רק מכה אחת נקראת על שם הקורבנות עצמם – הבכורות.

"נו," הפצרתי בה, "מה זאת אומרת מכה אחת?"

"עבור פרעה," חייכה אליי בעיניים עצובות, "הייתה רק מכה אחת. מי הנילוס התחלפו בדם, אבל בארמון המלוכה היו כַּדי מים לשעת חירום. צפרדעים קפצו בכל הבית, אבל לפרעה היו שומרים שסילקו אותן במהרה. הערוב והארבה פשטו על היבולים, אבל אני בטוחה שמחסני התבואה של המלך היו מלאים. החושך הֵכה את מצרים, אבל את הארמון שלו האירו עששיות."

"ומה עם השחין?" שאלתי.

"ואצל מי אתה חושב שעבדו הרופאים הכי טובים?" חייכה.

"תראה," הרצינה, "כתוב שאלוהים הקשה את הלב של פרעה. האנשים בממלכה שלו איבדו הכול. הם שתו דם, מתו ממגפות, רעבו ופחדו. אבל כל אלו לא שכנעו אותו לעצור. הוא היה צריך לאבד את היקר לו מכול, כדי לעשות את מה שהיה צריך לעשות מלכתחילה. הוא היה צריך שהחורבן ידפוק לו בדלת, יכה לו בראש, יזעזע את נימי הנפש. הבן שלו."

דמעה עלתה בעיני סבתי. היא ליטפה את ראשי. ראיתי שסבי מביט בנו בדאגה. הצלחות של כולם היו מלאות בטיפות אדומות-סגולות.

"אז למה?" שאלתי אותה נסער, "למה אחרי מכת הבכורות הוא עוד שלח את הצבא שלו עד ים סוף? הרי הוא ידע איך זה ייגמר. הוא ידע שהחיילים האלה לא יחזרו הביתה."

"טוב, זה ברור," אמרה וקמה לפנות את הצלחות, "בשלב הזה כבר לא היה לו מה להפסיד." כשהגיעה לצלחת שלי, רכנה לעברי ולחשה לי באוזן: "ואתה רק תזכור שאפשר גם אחרת."

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים:

דְּצַ"ךְ עַדַ"שׁ בְּאַחַ"ב.

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר שֶׁלָּקוּ הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת בְּמִצְרַיִם מַה הוּא אוֹמֵר. וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּים אֶל פַּרְעֹה: אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא, וְעַל הַיָּם מַה הוּא אוֹמֵר וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יי בְּמִצְרַיִם, וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יי, וַיַּאֲמִינוּ בַּיי וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. כַּמָּה לָקוּ בְאֶצְבַּע עֶשֶׂר מַכּוֹת. אֱמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל אַרְבַּע מַכּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר: יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים. עֶבְרָה - אַחַת, וָזַעַם - שְׁתַּיִם, וְצָרָה - שָׁלוֹשׁ, מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים - אַרְבַּע. אֱמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ אַרְבָּעִים מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מָאתַיִם מַכּוֹת.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל חֲמֵשׁ מַכּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר: יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ, עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה, מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים חֲרוֹן אַפּוֹ - אַחַת, עֶבְרָה - שְׁתַּיִם, וָזַעַם - שָׁלוֹשׁ, וְצָרָה - אַרְבַּע, מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים - חֲמֵשׁ. אֱמוֹר מֵעַתָּה: בְּמִצְרַיִם לָקוּ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם מַכּוֹת.

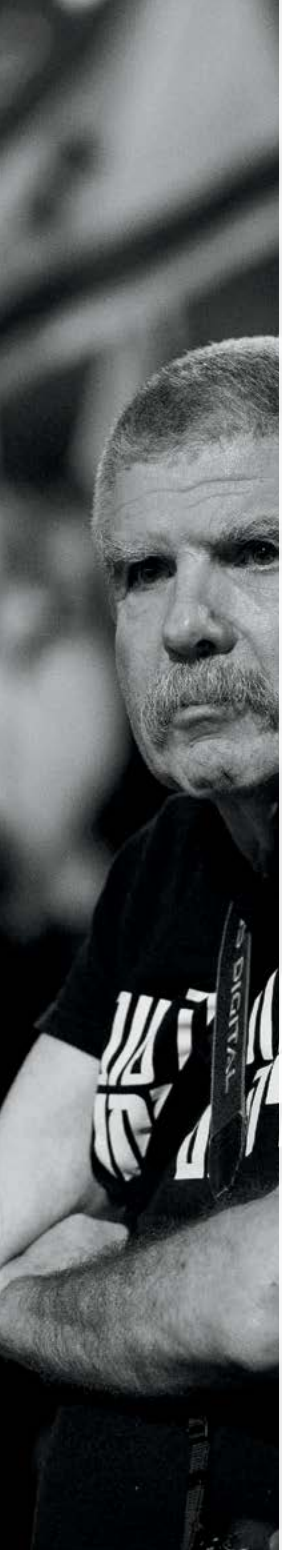

כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ!

אִלּוּ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים, וְלֹא עָשָׂה בֵּאלֹהֵיהֶם,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ עָשָׂה בֵּאלֹהֵיהֶם, וְלֹא הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה וְלֹא שִׁקַּע צָרֵנוּ בְּתוֹכוֹ,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ שִׁקַּע צָרֵנוּ בְּתוֹכוֹ וְלֹא סִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ סִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְלֹא הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת, וְלֹא קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי, וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
דַּיֵּינוּ.
אִלּוּ הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה,
דַּיֵּינוּ.

דיינו

מאת
יוסי צברי

כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לָמָקוֹם עָלֵינוּ!

אִלּוּ בִקְּשׁוּ לְשַׁנּוֹת אֶת הֶרְכֵּב הַוַּעֲדָה לִמְנוּי שׁוֹפְטִים
כָּךְ שֶׁיִּהְיֶה יָצוּג הוֹלֵם לְכָלַל הַמִּגְזָרִים,
דַּיֵּינוּ.

אִלּוּ בָּחֲרוּ אֶת הַשׁוֹפְטִים לִהְיוֹת שְׁפוּטִים גְּמוּרִים
אַךְ אִפְשְׁרוּ לְבַקֵּר חֻקִּים וּמִנּוּיֵי שָׂרִים סוֹרְרִים,
דַּיֵּינוּ.

אִלּוּ אָסְרוּ בְּקֹרֶת וּמִנּוּ שׁוֹב אֶת דְּרָעִי הָעֲבָרְיָן הַנִּכְשָׁע
אֲבָל הִנִּיחוּ לַמִּשְׁטָרָה לִהְיוֹת עַצְמָאִית,
וְלֹא פָּלַגְנָה שֶׁל טֶרוֹרִיסְט מֶרְשָׁע
דַּיֵּינוּ.

אִלּוּ לָקְחוּ לְעַצְמָם אֶת מַח"שׁ וְאֶת מַג"ב וּבְדֶרֶךְ אַגַּב
מָנְעוּ אֶת הוֹצָאַת הַנָּאֱשָׁם לְנִבְצָרוּת עַכְשָׁו,
דַּיֵּינוּ.

אִלּוּ שָׁמְרוּ עָלָיו וְאִתְרְגוּ אֶת הוֹד מַלְכוּתוֹ,
אֲבָל הֵגְנוּ בְּגוּפָם עַל כְּבוֹד הָאָדָם וְחֵרוּתוֹ
דַּיֵּינוּ.

אִלּוּ פָּגְעוּ בִּכְבוֹד הָאָדָם וְטָחֲנוּ אוֹתוֹ לְחָצָץ,
אֲבָל הִתִּירוּ לָנוּ לְקָחוֹת לִכְנוֹת לְבָבָ"צ
דַּיֵּינוּ.

אִלּוּ הִגְבִּילוּ אֶת זְכוּת הַצַּעֲקָה,
אֲבָל הִתְעַקְּשׁוּ לְחוֹקֵק חֻקָּה
דַּיֵּינוּ.

עַל אַחַת, כַּמָּה וְכַמָּה, טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכֻפָּלָה
שֶׁבִּקְּשׁוּ לְכַטֵּר אֶת הַיּוֹעֶצֶת הַמִּשְׁפָּטִית
לַמֶּמְשָׁלָה
לְבַטֵּל אֶת שׁוֹמְרֵי הַסַּף
לְשַׁדֵּד כְּסָפִים בַּחֻטָּף
לְהִתְקָרְבֵן
לְהִתְחַשְּׁבֵן
לְפָעֹל בְּכוֹחָנִיּוּת
בַּאֲדִישׁוּת
בְּשַׁרִירוּת לֵב
לְהַעֲמִיד פָּנִים שֶׁמֻּרְכָּכִים
לְהוֹשִׁיט יָד לְכָשָׁרָה
וּבַיָּד הַשְּׁנִיָּה לְהָעִיף סְטִירָה
לְהִשְׁתַּלֵּט עַל כָּל מוֹסָד
לְקֻבְּעַ לְבַד
מָה סָבִיר
וּמָה מְנֻגָּד לַהִגָּיוֹן
וּמִי יִהְיֶה נְשִׂיא הָעֶלְיוֹן
לְהוֹרִיד אֶת דֶּרוֹג הָאַשְׁרַאי
לְהַאֲשִׁים כַּנָּהוּג אֶת מַפָּא"י
לְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל חֹק וּמִשְׁפָּט
לְתִבְעַ כּוֹחַ מֶחְלָט
לְחוֹקֵק מָה בַּ-ז'
לְתַקֵּעַ אֶצְבַּע בָּעַיִן
לְהַפְלוֹת
לְהוֹנוֹת
לְכַנּוֹת עָרִיצוּת - מְשִׁילוּת
דִּיקְטָטוּרָה צְבָאִית - דֶּמוֹקְרַטְיָה יְהוּדִית
לְהַפֵּךְ שְׁחִיתוּת לְנוֹרְמָה
וְלִקְרֹא לְהַפְיָכָה רֵפוֹרְמָה.

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ: שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, וְעָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים, וְעָשָׂה בֵאלֹהֵיהֶם, וְהָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם, וְנָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם, וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם, וְהֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה, וְשִׁקַּע צָרֵנוּ בְּתוֹכוֹ, וְסִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, וְהֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת, וְקֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי, וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבָנָה לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.

עולם הפוך

מאת **נוית בראל**

שַׁד רוֹקֵד בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְאֲנַחְנוּ אֵיכֹה יוֹשְׁבִים? עִם הַחֲלוֹם וְעִם הַצַּעַר, בָּבוּאוֹת מְצַטָּחֲקוֹת, הַחַלּוֹנוֹת שְׁקוּפִים. שֵׁד רוֹקֵד לְהֵד שִׁירִים וְהַיְלָדִים כְּבָר נִרְדָּמִים, רֹאשָׁם מֻטֶּה עַל הַשֻּׁלְחָן, נְחָמוֹת מַזְהִירוֹת, הַלְּבָבוֹת אוֹבְדֵי עֲצוֹת. הִנֵּה הַחֲלוֹמוֹת: דָּם, דָּם וְדָם. אֲצְבָּעוֹת נוֹטְפוֹת יַיִן, אָבִיב נִבָּךְ עַל הַר, בָּעֲמָק, בְּצִדֵי הַכְּבִישׁ. דּוֹאֲגִים לְעַצְמָנוּ, קוֹמָתֵנוּ גְּבוֹהָה מִן הָרָגִיל, בַּשַּׁאיפָה עַזָּה לְכָבוֹד. שֵׁד מְלֵא הוֹד רוֹחֵף בַּחֶדֶר, הַכֹּל יָדוּעַ לָנוּ, וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁאֵין בְּרְצוֹנֵנוּ לָדַעַת. בְּכָל מַאֲמָץ שֶׁלֹּא לִשְׁמֹעַ, הוֹלְכוֹת וְנִמְשָׁכוֹת הַלְּחִישׁוֹת. עוֹד יַיִן, בְּמִדָּה גְּדוֹלָה שֶׁל הֶפְסֵד, גַּם אַבָּא לוֹחֵשׁ: מַלְאַךְ שָׁמַיִם תָּמִיד צוֹדֵק. הַיְלָדִים יְשֵׁנִים, עַכְשָׁו אֶפְשָׁר לְהוֹדוֹת. שֵׁד נוֹתֵן קוֹלוֹ בְּלַחַשׁ, כָּל הַסִּפָּרִים מוֹשְׁכִים בְּכַחַשׁ. יוֹצְאִים יְדֵי חוֹבָתֵנוּ, אֲנַחְנוּ אוֹמְרִים אֶת הַדְּבָרִים. אֶת מָמוֹנָם לֹא לָקַחְנוּ, בָּנִינוּ אִתָּם עַל בְּכוֹרֵיהֶם, מְפֻחָדִים שָׁחִינוּ בַּיָּם, שִׁקַּעְנוּ אֶת דִּמְעוֹתֵינוּ בְּתוֹכוֹ, אַרְבָּעִים שָׁנָה הִתְגַּעְגַּעְנוּ, הִתְרַחַקְנוּ מִן הָהָר. עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה טוֹבָה הַחֲרָטָה, דְּבוּרִים קַלִּים וּמַחֲשָׁבוֹת קָשׁוֹת, וְכֻלָּם מֻרְצִים וּמַאֲמִינִים כִּי כָּךְ רָאוּי לִהְיוֹת, וְעוֹשִׂים וְעוֹשִׂים וְנוֹתְנִים וְקוֹרְעִים וּמְשַׁקְּעִים וּמְסַפְּקִים וְנוֹתְנִים וּבוֹנִים. הָיִינוּ.

זמן של חירות

מאת
רחל אליאור

החירות והדרור נתפסו כמתת אלוהית לעם עבדים משועבד לעריצות אנושית. זה עניינו העמוק של סיפור יציאת מצרים, שבו אל מופשט בורא ונצחי, מדבר ושומע, אך בלתי נראה, המקדש את החירות והדרור, בעולם שנברא בַּסֵּתֶר מִסָּתֶר וְסִפּוּר, נלחם באלילים נראים מרהיבים ביופיים, שאינם שומעים ואינם מדברים, אינם קוראים ואינם כותבים, אינם סופרים ואינם מספרים. קדושת האל המופשט הנצחי והמקודש, הקשור בספר המספר על העדות, השבועה והברית, בעולם המסופר והנספר, תלויה במחזורי הזמן המשמרים את החירות ומועדי הדרור, במעגל נצחי של שבתות ומועדים, שמיטות ויובלים.

הזמן היהודי מתחיל בספר שמות בראשית סיפור יציאת מצרים, בספר שנזכרת בו לראשונה המילה עם ביחס לבני ישראל המשועבדים לעריצות אנושית, ומסופר בו סיפור הגאולה האלוהית המשחררת את עם העבדים מעבדות לחירות. דהיינו, החודש שבו חל סיום השעבוד והחודש שבו מתחילה החירות עם יציאת מצרים הוא הרגע שבו מתחיל הזמן היהודי כזמן היסטורי.

כדי לזכור מעבר זה, שמהותו היא החלפת שעבוד אנושי בהבטחת חירות אלוהית, מצווה התורה על שבועה של חירות, המכונה "מועדי דרור". הזמן היהודי מחולק לשביעיות המנציחות את השביתה משעבוד. כל אחד ממחזורי זמן אלה מבטא את נצחיותה של שבועת החירות. השבתה מפעילות יוצרת וְויתור על אי-השוויון שבין עובדים למעבידים, ויתור על שעבוד לעבודה ועל עשיית רווחים, בשמו של רעיון החירות והדרור, הצדק והשוויון. השבת המוגדרת כ"שבת שבתון מקרא קודש כל מלאכה לא תעשו" (ויקרא כג, ג) היא הבסיס לזמן היהודי המקודש, שכן היא יחידת זמן שביעונית נשמעת ולא נראית. השבת היא רעיון מופשט כשם שהחירות והדרור הם רעיונות מופשטים, היא איננה נראית בעין ואין היא מתחייבת מתמורות הטבע, והיא קיימת משעה שהיא מסופרת כחלק מסיפור מכונן משמעות. העם היהודי היה העם היחיד בעת העתיקה שזכה לשבעים ימי חירות מדי שנה, שכן ימי "מועדי ה' מקראי קודש" היו אסורים בכל מלאכה על כלל הציבור.

היום למרבה הצער, יהודים רבים, רבים מדי, המאמינים בעליונות יהודית במקום ב"חביב כל אדם שנברא בצלם אלוהים", וב"עוצמה יהודית" וכוחנות יהודית וגזענות מפלה במקום לדבוק בפסוק המפתח של השוויון והמוסר היהודי: "תּוֹרָה אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר הַגָּר אִתְּכֶם" (במדבר טו, טז), מבקשים לפגוע בחירות המקודשת ובשוויון המקודש ובכל מושגי התשתית של המוסר היהודי המבטיחים את הצדק והשוויון לכל תושבי הארץ ואת כבוד האדם וזכויות האדם, אלה שהוגדרו בעת העתיקה בביטוי "רוחות דעת, אמת וצדק בקודש הקודשים".

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן: פֶּסַח, מַצָּה, וּמָרוֹר.

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַיי, אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם, וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל, וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ.

מַרְאִים אֶת הַמַּצּוֹת לַמְסֻבִּים וְאוֹמְרִים:

מַצָּה זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּגְאָלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת, כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ, וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

מַרְאִים אֶת הַמַּצּוֹת לַמְסֻבִּים וְאוֹמְרִים:

מָרוֹר זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ.

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבָד גָּאַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא אַף אוֹתָנוּ גָּאַל עִמָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ, לָתֶת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵינוּ.

מצרים

מאת
נורית זרחי

מַגְבִּיהִים אֶת הכּוֹס עַד "הַלְלוּיָהּ".

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת,
לְהַלֵּל, לְשַׁבֵּחַ, לְפָאֵר, לְרוֹמֵם,
לְהַדֵּר, לְבָרֵךְ, לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס לְמִי
שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל
הַנִּסִּים הָאֵלּוּ: הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת
לְחֵרוּת מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, וּמֵאֵבֶל
לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל,
וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה. וְנֹאמַר לְפָנָיו
שִׁירָה חֲדָשָׁה: הַלְלוּיָהּ.
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יי, הַלְלוּ אֶת
שֵׁם יי. יְהִי שֵׁם יי מְבֹרָךְ מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם. מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ
מְהֻלָּל שֵׁם יי. רָם עַל כָּל גּוֹיִם יי,
עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ. מִי כַּיי אֱלֹהֵינוּ
הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת, הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. מְקִימִי מֵעָפָר דָּל,
מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן, לְהוֹשִׁיבִי עִם
נְדִיבִים, עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ. מוֹשִׁיבִי
עֲקֶרֶת הַבַּיִת, אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה.
הַלְלוּיָהּ.

הַתּוֹדָעָה נֶחְצְתָה לִשְׁנַיִם.
הוֹפ, יָבָשָׁה! רֶגַע, נִשְׁכַּחְתִּי
מֵאֲחוֹר הַיָּם וְדוֹלְפִינָיו, רִיסוּסֵי
הָאוֹר שֶׁהִשְׁלִיכוּ מִגְדָּלוֹרִים.
בְּאַחַת הִתְנַפֵּץ קוֹטֶב־הֶחָזוֹן,
נֶאֱטְמָה הַשְׁקִיפוּת, נִבְלְעָה
הַמָּצוּלָה.
שְׁתוּי מִרְבָּצֵי-כֹּחַ, חָדַל הָרוֹךְ
בַּלּוֹעַ, בְּאוֹתְיוֹת־הַחֶמְלָה
שֶׁנִּנְפְּחוּ "אַחֶרֶת" –
צְדָפוֹת כְּסוּ עַל עַפְעַפֵּינוּ
וּפִתְאוֹם הֻקַּצְנוּ.
הִנֵּה, אֲנָשִׁים, מֵאֲפָסָיו
הַמּוּדָחִים, חוֹזֵר הַיָּם
נִטְבָּע אוֹ נִצָּלְנוּ.

פה זה
שיעור
אזרחות?

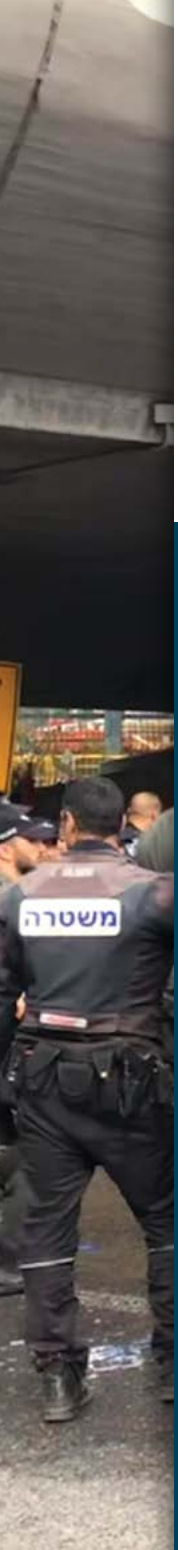

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז, הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ, יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו. הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס, הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר. הֶהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבָעוֹת - כִּבְנֵי צֹאן. מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס, הַיַּרְדֵּן - תִּסֹּב לְאָחוֹר, הֶהָרִים - תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים, גְּבָעוֹת - כִּבְנֵי צֹאן. מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ, מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַ יַעֲקֹב. הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם, חַלָּמִישׁ - לְמַעְיְנוֹ מָיִם.

הֶהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים

מאת **אתגר קרת**

כשהייתי ילד, זה היה החלק שהכי אהבתי בליל הסדר. יותר מלשאול את הקושיות או מלפתוח את הדלת ולהמתין לאליהו שאף פעם לא בא, אפילו יותר מלגנוב את האפיקומן. לא יודע אם זה היה בגלל הלחן הקצבי והמשמח או משום שברגע הזה היה אחי הבכור מרעיד את שולחן האוכל וגורם לקערות המרק לרקוד, ממש כמו בשיר. כשאתה ילד אין דבר משמח יותר מקצת בלגן. ומה יותר בלגן מגבעות המפזזות כבני צאן?

עד לכינון הממשלה האחרונה השמירה על הסטטוס קוו נחשבה אחד הערכים המרכזיים בפוליטיקה הישראלית בכלל, ובמפלגות החרדיות בפרט. ההיגיון גרס שבחברה מגוונת ומלאת ניגודים כמו זו שלנו, כל שינוי קיצוני ולא שקול במצב הקיים עלול להוביל לאסון. אבל זה היה פעם. היום, כאשר ההרים סביבנו לא מפסיקים לרקוד וכשהאדמה תחתינו לא חדלה לרעוד, שמחת הבלגן של שולחן ליל הסדר הרועד של פעם התחלפה בכמיהה להרים, לגבעות ולבית משפט עליון אחד אשר עומדים יציבים במקומם.

גאולה של יום-יום

מאת
ישי
רוזן־צבי

ההגדה מסתיימת בברכת הגאולה, שמצפה לבניין מחדש של המקדש והקרבת קורבן הפסח שם. ממש נאמני הר הבית. אלא שמאחורי הסיום הזה מסתתר סיפור מעניין ומפתיע, שכן הברכה שלנו מערבת שתי שיטות שונות מן המשנה. המשנה (פסחים י, ו) קובעת כי יש לחתום את ההגדה בקריאת הלל ובברכת הגאולה:

ר' טרפון אומר: אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה. ואינו חותם.

ר' עקיבא אומר: כן ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו יגיעו לרגלים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבניין עולם, לאכול מן הפסחים ומן הזבחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון ונודה לך על גאולתנו. ברוך אתה ה' גואל ישראל.

ברכת הגאולה של ר' עקיבא ברורה: הוא עוסק בגאולה העתידית. אך מה פשר הברכה של ר' טרפון? הוא מתעקש בכוח להישאר בהווה: "אשר גאלנו... והגיענו הלילה הזה". ואם זה לא ברור מספיק, הרי שהמשנה מוסיפה במפורש "ואינו חותם". כלומר אין להוסיף כאן כלום. מדוע? נראה שהוא חשב שליל הסדר לא דורש כל ציפייה לעתיד, אלא להפך: אם אנחנו חוגגים חירות משמעות הדבר שאין פשר לציפייה לגאולה עתידית; אנחנו גאולים ואת זה בדיוק אנחנו חוגגים! זו משמעות דברי ההגדה "חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים".

זה לא עזר לרבי טרפון. בהגדה של פסח שולבו שתי הנוסחאות יחד, פותחים בגאולת מצרים ועוברים לגאולה העתידית. על כן ההיבט החתרני של "והגיענו הלילה הזה" כסיום הברכה – נעלם.

אבל ברכת הגאולה של ר' טרפון לא באמת נעלמה, שכן הפרקטיקות של ליל הסדר תומכות דווקא במהלך שלו: ההסבה, המאכלים המרובים, הגודש, ההכפלה (ארבע כוסות יין, שני טיבולים) – מעצבות את האירוע כלילה של בני חורין. לילה במתכונת של סימפוזיום רומי שבו כולם, מעני עד עשיר, מתרווחים ושותים ואוכלים כרצונם.

אם כן, שני מובנים שונים של חג החירות מתחרים בערב הזה. המובן האחד הוא המשיחי, ציפייה לגאולה העתידה לבוא, כדברי הגמרא "בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל" (ראש השנה יא, עמוד ב). ואילו המובן האחר מבוסס על תפיסה אלטרנטיבית של גאולה, גאולה כאן ועכשיו, כזו שאנחנו מבצעים במעשינו. גאולה שאינה בנויה על ציפייה לעתיד אלא על פרקטיקות שמתרחשות בהווה. גאולה של יום־יום, מתוך העולם ולא מחוץ לו. אל תגידו יום יבוא – הביאו את היום. עבודת ההווה!

מַגְבִּיהִים אֶת הַכּוֹס עַד גָּאַל יִשְׂרָאֵל.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ וְגָאַל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, וְהִגִּיעָנוּ לַלַּיְלָה הַזֶּה לֶאֱכָל בּוֹ מַצָּה וּמָרוֹר. כֵּן יי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אֲחֵרִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן עִירֶךָ וְשָׂשִׂים בַּעֲבוֹדָתֶךָ. וְנֹאכַל שָׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבַּחֲךָ לְרָצוֹן, וְנוֹדֶה לְךָ שִׁיר חָדָשׁ עַל גְּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יי גָּאַל יִשְׂרָאֵל.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן.

שׁוֹתִין אֶת הַכּוֹס בַּהֲסָבַּת שְׂמאל.

רַחַץ

נוֹטְלִים אֶת הַיָּדַיִם וּמְבָרְכִים

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם.

מוֹצִיא, מַצָּה

יִקחוּ הַמַּצּוֹת בְּסֵדֶר שֶׁהניחו, הפרוסה בין שתי השלמות, ויאחזו שלושתן ביד לברכת "המוציא". אחר כך יבצעו כזית מן העליונה השלמה וכזית שני מן הפרוסה ויטבלום במלח, ויאכלו בהסבה.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה.

מָרוֹר

כָּל אֶחָד מֵהַמְסֻבִּים לוֹקֵחַ כְּזַיִת מָרוֹר וּמַטְבִּלוֹ בַּחֲרוֹסֶת, חוֹזֵר וּמְנַעֵר הַחֲרוֹסֶת, מְבָרֵךְ וְאוֹכֵל בְּלִי הֶסֵּבָה.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר.

כּוֹרֶךְ

כָּל אֶחָד מֵהַמְסֻבִּים לוֹקֵחַ כְּזַיִת מִן הַמַּצָּה הַשְּׁלִישִׁית עִם כְּזַיִת מָרוֹר וְכוֹרְכִם יַחַד, אוֹכְלִים בְּהֵסֶבָּה וּבְלִי בָּרְכָה. לְפָנֵי אָכְלוֹ אוֹמֵר.

זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלֵּל. כֵּן עָשָׂה הִלֵּל בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּים: הָיָה כּוֹרֵךְ מַצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד, לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ.

שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ

אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים הסעודה הערוכה ונוהגים לאכול תחילה ביצים מבושלות.

צָפוּן

אחר גמר הסעודה לוקח כל אחד מהמסובים כזית מהמַּצָּה שהיתה צפונה לאפיקומן ואוכלו ממנה כזית בהסבה. וצריך לאכלה קודם חצות הלילה.

בָּרֵךְ

מוֹזְגִין כּוֹס שְׁלִישִׁית וּמְבָרְכִין בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת: בְּשׁוּב יי אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים. אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם: הִגְדִּיל יי לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה. הִגְדִּיל יי לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ, הָיִינוּ שְׂמֵחִים. שׁוּבָה יי אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב. הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה, בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ. הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע, בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו.

רַבּוֹתַי, נְבָרֵךְ

הַמְסֻבִּים עוֹנִים:

יְהִי שֵׁם יי מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

הַמְזַמֵּן אוֹמֵר

בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי, נְבָרֵךְ [אֱלֹהֵינוּ] שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ.

הַמְסֻבִּים עוֹנִים:

בָּרוּךְ [אֱלֹהֵינוּ] שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ.

הַמְזַמֵּן חוֹזֵר וְאוֹמֵר
בָּרוּךְ [אֱלֹהֵינוּ] שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ.

כֻּלָּם אוֹמְרִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ, וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד. בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל, כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וּמֵטִיב לַכֹּל, וּמֵכִין מָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא.
בָּרוּךְ אַתָּה יי הַזָּן אֶת הַכֹּל.

נוֹדֶה לְךָ יי אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים, וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ, וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ, וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ, וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן שְׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

וְעַל הַכֹּל יי אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ, יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: כַּכָּתוּב, וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. בָּרוּךְ אַתָּה יי עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:

רַחֵם נָא יי אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ, רְעֵנוּ זוּנֵנוּ פַּרְנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ, וְהַרְוַח לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ י אֱלֹהֵינוּ, לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאתָם, כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוֹשָׁה וְהָרְחָבָה, שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד.

בְּשַׁבָּת מוֹסִיפִין:
רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה. כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבָּת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ.
וּבִרְצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ. וְהַרְאֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ, וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ, וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ, וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ, וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ, לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים, לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זָכְרֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים. וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ,כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה.

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יי בּוֹנֵה בְּרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם. אָמֵן.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא הֵטִיב, הוּא מֵטִיב, הוּא ייֵטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ הוּא גּוֹמְלֵנוּ הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד, לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח הַצָּלָה וְהַצְלָחָה, בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב, וּמִכָּל טוּב לְעוֹלָם עַל יְחַסְּרֵנוּ.

הָרַחֲמָן הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד.

הָרַחֲמָן הוּא יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים, וְיִתְפָּאַר בָּנוּ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים, וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

הָרַחֲמָן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד.

הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁבּוֹר עֻלֵּנוּ מֵעַל צַוָּארֵנוּ, וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ.

הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּבַּיִת הַזֶּה, וְעַל שֻׁלְחָן זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו.

הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב, וִיבַשֶּׂר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת.

הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרִי) בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה. וְאֶת (אִמִּי מוֹרָתִי) בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה, אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם. אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל, כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה, וְנֹאמַר, אָמֵן.

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עֲלֵיהֶם וְעָלֵינוּ זְכוּת שֶׁתִּהֵא לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם. וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יי, וּצְדָקָה מֵאלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ, וְנִמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם.

בְּשַׁבָּת: הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים.

הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב. (יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוּךְ. יוֹם שֶׁצַּדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה וְיהִי חֶלְקֵינוּ עִמָּהֶם).

הָרַחֲמָן הוּא יְזַכֵּנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ, אָמֵן.

יִרְאוּ אֶת יי קְדֹשָׁיו, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ, וְדֹרְשֵׁי יי לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב. הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ, וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.
בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיי, וְהָיָה יי מִבְטַחוֹ. נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי, וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם. יי׳ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יי יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן.

שׁוֹתִין כּוֹס שלישית בְּהַסָּבַת שְׂמֹאל.

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת
אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ. כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ
הֵשַׁמּוּ. שְׁפֹךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם. תִּרְדֹּף
בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יי.

מאת אילנה ברנשטיין

הַכִּיבּוּשְׁבּוּשׁ כָּלוּא בְּמַרְתֵּף הַבַּיִת. מַרְתֵּף שֶׁמִּסְתַּחְרְרִים בּוֹ קוֹלוֹת. זֶה שׁוּם דָּבָר, אוֹמֵר אַבָּא. הָרוּחַ מַרְעִידָה אֶת הַחַלּוֹנוֹת. בַּבֹּקֶר, אֲנַחְנוּ אוֹסְפוֹת אֶת שִׁבְרֵי הַזְּגוּגִיּוֹת. שְׁבָרִים אֲדוּמִים כְּמוֹ הַדָּם שֶׁל הַמַּכָּה. הַקֵּירוֹת יְרִיִּים, אֲנַחְנוּ אוֹמְרוֹת. זֶה כְּלוּם, אוֹמֵר אַבָּא. הַיְלָדִים שׂוֹחֲקוּ עִם נְפָצִים. הֵם אֵלֶּה שֶׁבּוֹכִים עַכְשָׁו. אַבָּא שׁוֹמֵר עֲלֵיכֶן. אֵתֶן שְׁלֵמוֹת. הַיּוֹם נָאֱסַר עָלֵינוּ לְשַׂחֵק בָּחָצֵר. חוֹפְרִים בּוֹרוֹת. זֶה מַסְכֵּן.

מַפְעֵם לַפְעַם אֲנַחְנוּ יוֹרְדוֹת אֶל חֶשְׁכַּת הַמַּרְתֵּף כְּדֵי לְהָאֵכִיל אֶת אַנְשֵׁי הַשַּׁלְשֶׁלְאוֹת. כְּדֵי לְהַשְׁקוֹת. שֶׁלֹּא יָמוּתוּ אֶצְלֵנוּ בַּמַּרְתֵּף. הָרוֹבִּים עַל כְּתֵפֵינוּ. אֲנַחְנוּ דְּרוּכוֹת. אַחַר כָּךְ אֲנַחְנוּ מְשַׁחְרְרוֹת אוֹתָם בֶּחָצֵר לְחִלּוּץ עֱצָמוֹת. לִטְבָּתָנוּ. בְּסוֹף הַיּוֹם מְמַלֵּא הַשָּׁקֶט אֶת הַבַּיִת. הַכִּבּוּשְׁבּוּשׁ רָגוּעַ. אַבָּא מְאֻשָּׁר. וְגַם אֲנַחְנוּ.

חֲדָשִׁים חוֹלְפִים. שָׁנִים. הַכִּבּוּשְׁבּוּשׁ שׁוֹאֵג כְּמוֹ אַרְיֵה עָיֵף. גַּם אֲנַחְנוּ עֲיֵפוֹת. הָעֵינַיִם לֹא רוֹאוֹת. הָאָזְנַיִם לֹא שׁוֹמְעוֹת. צָרִיךְ לַעֲמֹד עַל הַמִּשְׁמָר. הַבַּיִת שֶׁלָּנוּ. הֶחָצֵר שֶׁלָּנוּ. גַּם הַשָּׁמַיִם שֶׁלָּנוּ. נוֹלַדְנוּ לַחֹפֶשׁ, אוֹמֵר אַבָּא. כָּל הַחַיִּים לְפָנֵינוּ.

בֹּקֶר אֶחָד מַמְלִיט הַכִּבּוּשְׁבּוּשׁ גּוּר קָטָן. כִּבּוּשְׁבּוּשָׁה, אֲנַחְנוּ קוֹרְאוֹת. וּמְלַטְּפוֹת אֶת הַגּוּר. תְּזָהֲרוּ, אוֹמֵר אַבָּא. הַגּוּר הַזֶּה לֹא חָמוּד כְּמוֹ שֶׁהוּא נִרְאֶה. וַעֲכְשָׁו חֲסֵרוֹת לָנוּ שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת. אָמַרְתִּי לָכֶן, אוֹמֵר אַבָּא. הַכִּבּוּשְׁבּוּשָׁה לֹא מֵבִין אֶת שִׂפָתֵנוּ. הַכִּבּוּשְׁבּוּשָׁה צָמֵא דָּם. גַּם אֲנַחְנוּ צְמֵאוֹת. מַיִם לֹא מַרְוִים אוֹתָנוּ כְּמוֹ פַּעַם.

עֶרֶב פֶּסַח. הַמְּצָרִים הַקַּדְמוֹנִים שִׁחְרְרוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ שֶׁל אַבָּא. מַעֲבָדוּת לְחֵרוּת. מֵיָגוֹן לְשִׂמְחָה. עָלֵינוּ לְהַגִּיד תּוֹדָה לָאֵל הַטּוֹב שֶׁבַּמְּרוֹמִים, וְלֶאֱכֹל מַצָּה. אַבָּא אוֹטֵם אֶת הַחַלּוֹן הָעֶלְי שֶׁבַּמַּרְתֵּף. אַבָּא אוֹטֵם אֶת דֶּלֶת הַמַּרְתֵּף. אֲנַחְנוּ לֹא רוֹצִים הַפְתָּעוֹת בַּחֹג. בְּמָקוֹם חַלּוֹן יֵשׁ עַכְשָׁו לוּחוֹת עֵץ. בְּמָקוֹם דֶּלֶת יֵשׁ עַכְשָׁו קִיר בֵּטוֹן.

הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. הַגְּרוֹנוֹת נִחָרִים. עֲבָדִים הָיִינוּ, עַתָּה בְּנֵי חוֹרִין. עֲבָדִים הָיִינוּ, עַתָּה בְּנֵי חוֹרִין. יֵשׁ לָנוּ צְפִיצוּפִים בָּאָזְנַיִם, אֲבָל זֶה רַק נִדְמֶה לָנוּ, אוֹמֵר אַבָּא. הָאֲנָשִׁים שֶׁבַּמַּרְתֵּף קוֹרְאִים לְעֶזְרָה. צְפָרְדֵּיהֶם שׁוֹרְטוֹת בְּקִיר הַבֵּטוֹן. אֵלֶּה הַכְּלָבִים הַמְשׁוֹטְטִים, אוֹמֵר אַבָּא. הָאֹכֶל נִתְקַע לָנוּ בַּגָּרוֹן. כֻּלָּנוּ מִתְרַגְּשִׁים, אוֹמֵר אַבָּא. הַחַג הַזֶּה יִהְיֶה לָנוּ שֶׁקֶט סוֹף־סוֹף. הַכִּבּוּשְׁבּוּשׁ חֵרוּתֵנוּ.

בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁאֵלֶּיהוּ וְהַחֲבֵרִים שֶׁל אַבָּא דּוֹפְקִים בַּדֶּלֶת, אֲנַחְנוּ מְנַמְנָמוֹת. הַחַגִּיגָה נִגְמְרָה, הֵם אוֹמְרִים.

אין כיבוש /
ללא התנגדות
מסתכלים לכיבוש בעיניים
LOOKING THE OCCUPATION IN THE EYE
ننظر الاحتلال في عينيه

הלל

לֹא לָנוּ , יי, לֹא לָנוּ, כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד, עַל חַסְדְּךָ, עַל אֲמִתֶּךָ. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם: אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם? וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם, כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה. עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם. פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ, עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ. אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ, אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן. יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ, לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם. כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם. יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוה, עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא. בֵּית אהרן בִּטְחוּ ביהוה, עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא. יִרְאֵי יְיָ בִּטְחוּ בַּייָ, עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא.

יי זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, יְבָרֵךְ יִרְאֵי יי, הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים. יֹסֵף יי עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם. בְּרוּכִים אַתֶּם לַיי, עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיי וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם. לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּיָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דוּמָה. וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ.

אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יי אֶת קוֹלִי, תַּחֲנוּנָי. כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא. אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי, צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא. וּבְשֵׁם יי אֶקְרָא: אָנָּא יי מַלְּטָה נַפְשִׁי! חַנּוּן יי וְצַדִּיק, וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם. שֹׁמֵר פְּתָאִים יי, דַּלֹּתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמְנוּחָיְכִי, כִּי יי גָּמַל עָלָיְכִי. כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה, אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי. אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד. אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי: כָּל הָאָדָם כֹּזֵב.

מָה אָשִׁיב לַיי כֹּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי. כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יי אֶקְרָא. נְדָרַי לַיי אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ. יָקָר בְּעֵינֵי יי הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו. אָנָּא יי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ, אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ, פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי. לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יי אֶקְרָא. נְדָרַי לַיי אֲשַׁלֵּם נֶגְדָּה נָּא לְכָל עַמּוֹ. בְּחַצְרוֹת בֵּית יי, בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם. הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּ אֶת יי כָּל גּוֹיִם, שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים. כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ, וֶאֱמֶת יי לְעוֹלָם. הַלְלוּיָהּ.

הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ, עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ. יי לִי, לֹא אִירָא - מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. יי לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיי מִבְּטֹחַ בָּאָדָם. טוֹב לַחֲסוֹת בַּיי מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים. כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי, בְּשֵׁם יי כִּי אֲמִילַם. סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי, בְּשֵׁם יי כִּי אֲמִילַם. סַבּוּנִי כִדְבֹרִים, דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים, בְּשֵׁם יי כִּי אֲמִילַם. דָּחֹה דְּחִיתַנִי לִנְפֹּל, וַיי עֲזָרָנִי. עִזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים: יְמִין יי עֹשָׂה חָיִל, יְמִין יי רוֹמֵמָה, יְמִין יי עֹשָׂה חָיִל. לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה, וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ. יַסֹּר יִסְּרַנִי יָהּ, וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי. פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, אָבֹא בָם, אוֹדֶה יָהּ. זֶה הַשַּׁעַר לַיי, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.
אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה. אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה. אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. מֵאֵת יי הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ. מֵאֵת יי הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ.
אָנָּא יי, הוֹשִׁיעָה נָּא.
אָנָּא יי, הוֹשִׁיעָה נָּא.
אָנָּא יי, הַצְלִיחָה נָּא.
אָנָּא יי, הַצְלִיחָה נָּא.

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יי, בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יי. בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יי, בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית יי. אֵל יי וַיָּאֶר לָנוּ . אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. אֵל יי וַיָּאֶר לָנוּ . אִסְרוּ חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ. אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ, אֱלֹהַי - אֲרוֹמְמֶךָּ. אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ, אֱלֹהַי - אֲרוֹמְמֶךָּ. הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב, כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

יְהַלְלוּךָ יי אֱלֹהֵינוּ כָּל מַעֲשֶׂיךָ, וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ,
וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ, וִירוֹמְמוּ
וַיַּעֲרִיצוּ, וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ, מַלְכֵּנוּ. כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת
וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר, כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל.

הוֹדוּ לַיי כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
הוֹדוּ לָאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלַּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְגֹזֵר יַם סוּף לְגָזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְּיַם סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמַיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ, יי אֱלֹהֵינוּ, וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ, מַלְכֵּנוּ, תָּמִיד. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אַתָּה אֵל, וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ, פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אַתָּה. אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים, אֱלוֹהַּ כָּל בְּרִיּוֹת, אֲדוֹן כָּל תּוֹלָדוֹת, הַמְּהֻלָּל בְּרֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת, הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיי לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן - הַמְּעוֹרֵר יְשֵׁנִים וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים, וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים. לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים.

אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם, וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו, וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ, וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, וְיָדֵינוּ פְּרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי שָׁמַיִם, וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת - אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת לְךָ , יי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ , וּלְבָרֵךְ, אֶת שִׁמְךָ עַל אַחַת, מֵאֶלֶף, אַלְפֵי אַלְפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים, הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ. מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ, יי אֱלֹהֵינוּ, וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ, בְּרָעָב זַנְתָּנוּ וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ, מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ, וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דְּלִיתָנוּ. עַד הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ, וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ, יי אֱלֹהֵינוּ, לָנֶצַח. עַל כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ - הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ. כִּי כָל פֶּה לְךָ יוֹדֶה, וְכָל לָשׁוֹן לְךָ תִּשָּׁבַע, וְכָל בֶּרֶךְ לְךָ תִּכְרַע, וְכָל קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה, וְכָל לְבָבוֹת יִירָאוּךָ, וְכָל קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ, כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב, כָּל עַצְמֹתַי תֹּאמַרְנָה: יי, מִי כָמוֹךָ מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ. מִי יִדְמֶה לָךְ וּמִי יִשְׁוֶה לָךְ וּמִי יַעֲרֹךְ לָךְ הָאֵל הַגָּדוֹל, הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אֵל עֶלְיוֹן, קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ, כָּאָמוּר: לְדָוִד, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יי וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ.

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ, הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ, הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ, הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא. שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכָתוּב: רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוה, לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה.

הבטחתי להורי
לשמור על המדינה

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל,
וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ,
וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם,
וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ.

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ, מַלְכֵּנוּ, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל הַיְצוּרִים לְפָנֶיךָ, יי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ , לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ, לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ, לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ, מְשִׁיחֶךָ.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ, הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי לְךָ נָאֶה, יי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ , שִׁיר וּשְׁבָחָה, הַלֵּל וְזִמְרָה, עֹז וּמֶמְשָׁלָה, נֶצַח, גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה, תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת, קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת, בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. בָּרוּךְ אַתָּה יי, אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת, אֵל הַהוֹדָאוֹת, אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה, מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים.

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס רְבִיעִי שֶׁהוּא כְּנֶגֶד בְּשׂוֹרַת הַיְשׁוּעָה, שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים .

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן.

וְשׁוֹתִין בְּהֶסִבַּת שְׂמאל

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן, עַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבֹּעַ מִטּוּבָהּ רַחֵם נָא ד׳ אֱלֹקֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הֵיכָלֶךָ וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפִּרְיָהּ וְנִשְׂבַּע מִטּוּבָהּ וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בשבת: וּרְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה, כִּי אַתָּה ד׳ טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְךָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן. בָּרוּךְ אַתָּה ד׳ עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן.

נרצה

חֲסַל סִדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ, כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ, כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה, קוֹמֵם קְהַל עֲדַת מִי מָנָה.
בְּקָרוֹב נַהֵל נִטְעֵי כַנָּה, פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה.

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלָיִם.

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים:

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה.

קנאים
אל תחריבו
בית שלישי

כִּי לוֹ נָאֶה, כִּי לוֹ יָאֶה.

אַדִּיר בִּמְלוּכָה, בָּחוּר כַּהֲלָכָה, גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

דָּגוּל בִּמְלוּכָה, הָדוּר כַּהֲלָכָה, וָתִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

זַכַּאי בִּמְלוּכָה, חָסִין כַּהֲלָכָה, טַפְסָרָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

יָחִיד בִּמְלוּכָה, כַּבִּיר כַּהֲלָכָה, לְמוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

מוֹשֵׁל בִּמְלוּכָה, נוֹרָא כַּהֲלָכָה, סְבִיבָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

עָנָיו בִּמְלוּכָה, פּוֹדֶה כַּהֲלָכָה, צַדִּיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

קָדוֹשׁ בִּמְלוּכָה, רַחוּם כַּהֲלָכָה, שִׁנְאַנָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

תַּקִּיף בִּמְלוּכָה, תּוֹמֵךְ כַּהֲלָכָה, תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
לְךָ וּלְךָ, לְךָ כִּי לְךָ, לְךָ אַף לְךָ, לְךָ יי הַמַּמְלָכָה, כִּי לוֹ נָאֶה,
כִּי לוֹ יָאֶה.

אַדִּיר הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה, בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

בָּחוּר הוּא, גָּדוֹל הוּא, דָּגוּל הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה, בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

הָדוּר הוּא, וָתִיק הוּא, זַכַּאי הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה,בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

חָסִיד הוּא, טָהוֹר הוּא, יָחִיד הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה, בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

כַּבִּיר הוּא, לָמוּד הוּא, מֶלֶךְ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה, בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

נוֹרָא הוּא, סַגִּיב הוּא, עָזּוּז הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה, בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

פּוֹדֶה הוּא, צַדִּיק הוּא, קָדוֹשׁ הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה, בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

רַחוּם הוּא, שַׁדַּי הוּא, תַּקִּיף הוּא יִבְנֶה בֵּיתוֹ בְּקָרוֹב.
בִּמְהֵרָה, בִּמְהֵרָה, בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.
אֵל בְּנֵה, אֵל בְּנֵה, בְּנֵה בֵּיתְךָ בְּקָרוֹב.

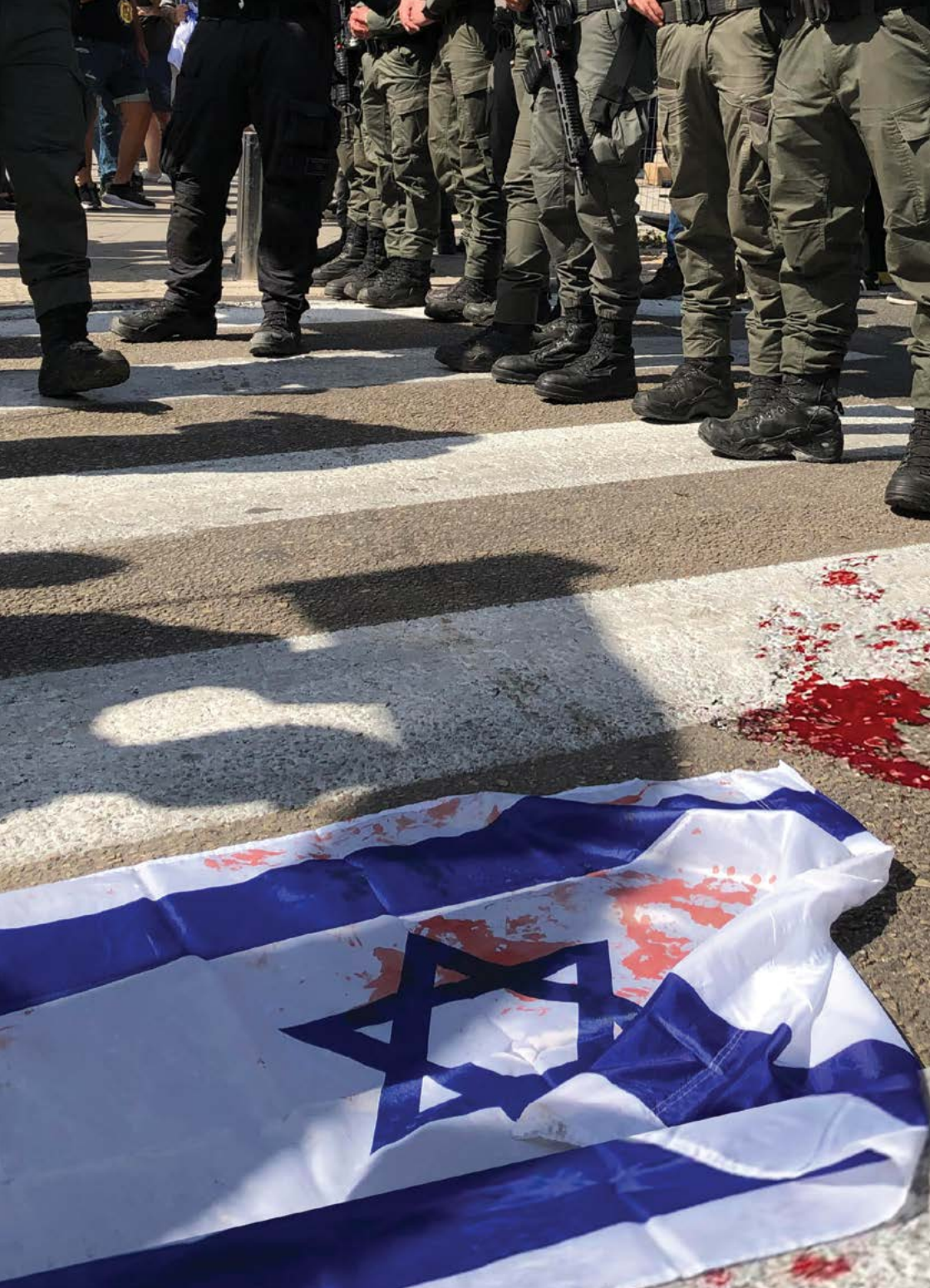

אנחנו מתגעגעים למצרים

מאת
שז

אֲנַחְנוּ מִתְגַּעְגְּעִים לְמִצְרַיִם אֲנַחְנוּ

מִתְגַּעְגְּעִים לְתְחוּשַׁת הַבִּטָּחוֹן שֶׁבַּעֲבְדוּת תַּחֲזִיוֹת הַשׁוֹט שֶׁנּוֹפֵל עַל

גַּבֵּינוּ הַדַּיְסָה הַדּוֹחָה בַּקְּעָרָה הָאֲפֹרָה אַף פַּעַם לֹא הָיְתָה

טָלְוִיזְיָה בִּמְגוּרֵי הָעֲבָדִים שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל וִידֵאוֹ וַאֲנַחְנוּ

הֲרֵי הָיִינוּ כָּל כָּךְ זְקוּקִים לְאֵיזוֹ אוֹפֶרֶת סַבּוֹן טוֹבָה

שֶׁתְּמַחֵק לָנוּ מֵהָרֹאשׁ אֶת הַהַשְׁפָּלוֹת אֶת כְּאֵבֵי הַיּוֹם.

נָתְנוּ לָנוּ תְּמוּנָה שֶׁל עֵץ יְרֹק שֶׁעֲנָפָיו מִתְנוֹעֲעִים בָּרוּחַ וּפָקְדוּ: "תֵּרָגְעוּ".

נָפַלְנוּ עַל הַבִּרְכַּיִם וְעָשִׂינוּ מֶדִיטַצְיָה עַד שֶׁאוֹר הַשַּׁחַר הַבָּהִיר טִפֵּס עַל הַמָּסָךְ

הַשָּׁחֹר שֶׁל הַלַּיְלָה

וְהִגִּיעַ הָרֶגַע לִבְחֹר.

רצח הדמוקרטיה
Stop KILLING
our Democracy

אחד מי יודע

מאת
נעה ידלין

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ? אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ: אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

שְׁתַּיִם מִי יוֹדֵעַ? שְׁתַּיִם אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ לְפִי פְּנִיָּה מִשִּׁיחִית, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

שְׁלוֹשָׁה, מִי יוֹדֵעַ? שְׁלוֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

אַרְבָּעָה מִי יוֹדֵעַ? אַרְבָּעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר,* שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ? חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם בְּחַוָּארָה, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ? שִׁשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ? שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: שִׁבְעָה יְמֵי הִתְקוֹמְמוּת בַּשָּׁבוּעַ, שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ? שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁמוֹנָה הַרְשָׁעוֹת פְּלִילִיוֹת לַשֵּׂר לְבִטָּחוֹן לְאָמִי, שִׁבְעָה יְמֵי הִתְקוֹמְמוּת, שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ? תִּשְׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: תִּשְׁעָה מִתּוֹךְ עֲשָׂרָה יְהוּדִים שֶׁנֶּעֱצְרוּ בַּחַוָּארָה שֶׁחֵרְרוּ לְמָחֳרָת, שְׁמוֹנָה הַרְשָׁעוֹת, שִׁבְעָה יְמֵי הִתְקוֹמְמוּת, שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ? עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ: עֲשָׂרָה שׁוֹפְטֵי בָּג"ץ קָבְעוּ כִּי הוּא פָּסוּל מִלְכַהֵן כְּשֵׂר עֵקֶב "חֹסֶר סְבִירוּת קִיצוֹנִי", תִּשְׁעָה יְהוּדִים, שְׁמוֹנָה הַרְשָׁעוֹת, שִׁבְעָה יְמֵי הִתְקוֹמְמוּת, שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

אַחַת־עֶשְׂרֵה מִי יוֹדֵעַ? אַחַת־עֶשְׂרֵה אֲנִי יוֹדֵעַ: כָּאן אַחַת־עֶשְׂרֵה עַל הַכַּוָּנַת שֶׁל שֵׂר הַתִּקְשֹׁרֶת, עֲשָׂרָה שׁוֹפְטֵי בָּג"ץ, תִּשְׁעָה יְהוּדִים, שְׁמוֹנָה הַרְשָׁעוֹת, שִׁבְעָה יְמֵי הִתְקוֹמְמוּת, שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה מִי יוֹדֵעַ? שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אֲנִי יוֹדֵעַ: שִׁתִּים־עֶשְׂרֵה שַׁמְפַּנְיוֹת בַּ־3,180 שֶׁקֶל, אַחַת־עֶשְׂרֵה עַל הַכַּוָּנַת שֶׁל שֵׂר הַתִּקְשֹׁרֶת, עֲשָׂרָה שׁוֹפְטֵי בָּג"ץ, תִּשְׁעָה יְהוּדִים, שְׁמוֹנָה הַרְשָׁעוֹת, שִׁבְעָה יְמֵי הִתְקוֹמְמוּת, שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

שְׁלוֹשָׁה־עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ? שְׁלוֹשָׁה־עָשָׂר, הַשֵּׁד יוֹדֵעַ. שִׁתִּים־עֶשְׂרֵה שַׁמְפַּנְיוֹת בַּ־3,180 שֶׁקֶל, אַחַת־עֶשְׂרֵה עַל הַכַּוָּנַת שֶׁל שֵׂר הַתִּקְשֹׁרֶת, עֲשָׂרָה שׁוֹפְטֵי בָּג"ץ, תִּשְׁעָה יְהוּדִים, שְׁמוֹנָה הַרְשָׁעוֹת, שִׁבְעָה יְמֵי הִתְקוֹמְמוּת, שִׁשָּׁה קָדֶנְצִיוֹת שֶׁל נְקֵלָה, חֲמִשָּׁה שָׁעוֹת פּוּגְרוֹם, אַרְבָּעָה בֵּינוֹאָר, שְׁלוֹשָׁה כְּתֵבֵי אִשׁוּם, שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת בְּמָקוֹם שָׁלוֹשׁ, אֶחָד מַאֲבָקֵנוּ! לֹא בַּשָּׂמַיִם, בָּכָל הָאָרֶץ.

* תוכנית הממשלה להפיכה משטרית הוצגה ב־4 בינואר 2023, שישה ימים לאחר השבעת ממשלת ישראל השלושים ושבע.

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ?

אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ: אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ?

שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ?

אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ: אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ?

חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ?

שִׁשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ: שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ?

שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ?

שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ?

תִּשְׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ: תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

אחד מי יודע

מאת שירה גפן

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ
אֶחָד מִי יוֹדֵעַ
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ?
עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ: עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא, תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

אַחַד עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ?
אַחַד עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא, עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא, תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁנֵים עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ?
שְׁנֵים עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא, אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא, עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא, תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית, אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ?
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִדַּיָּא. שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא, אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא, עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא, תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה, שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה, שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבָּתָא, שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה, חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, אַרְבַּע אִמָּהוֹת, שְׁלֹשָׁה אָבוֹת, שְׁנֵי לֻחוֹת הַבְּרִית,

אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ
אִם הוּא קַיָּם
לָקַח טִפָּה בַּיָּם קָרָא לָהּ
עַם
צִוָּה יִרְבּוּ זְרָעַיִךְ
כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר
נָתַן שָׁם, נָתַן סִפּוּר
אָמַר־נִבְחַר
נִבְחַר לְהִלָּחֵם
רֹאשׁ וְלֹא זָנָב
נִבְחַר לְהֵרָדֵף
לְהַקְרִיב צֶאֱצָאָיו
אֶחָד מִי יוֹדֵעַ
נָתַן לוֹ אֶרֶץ וּמְדִינָה
וְחֹפֶשׁ בָּאַרְצוֹ
וְהַגָּדָה שְׁמָנָה
בָּהּ צִוָּה הַמִּי יוֹדֵעַ
לִקְרֹא, לְהַזָּכֵר
אֵיךְ שָׁרַדְנוּ בְּכָל־דֹּר
לְהַזְכִּיר, לְסַפֵּר,
וְלַעֲשׂוֹת מָה שֶּׁעָשׂוּ לָנוּ
לְעַם אַחֵר.

1036266

חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא

דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא שׁוּנְרָא וְאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא כַּלְבָּא וְנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא חוּטְרָא והִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא נוּרָא וְשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא מַיָּא וְכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא תּוֹרָא וְשָׁתָה לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא הַשּׁוֹחֵט וְשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָה לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא מַלְאָךְ הַמָּוֶת וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָה לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וַאֲתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּשָׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָה לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי, חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

סופרות וסופרים:
אילנה ברנשטיין
אתגר קרת
בכל סרלאוי
דב אלבוים
דויד גרוסמן
חיים באר
יהודית רותם
יוסי צברי
יניב איצקוביץ'
ישי רוזן-צבי
ישי שריד
הרב מישאל ציון
נוית בראל
נורית זרחי
נעה ידלין
ערן בר-גיל
רבקה מרים
רחל אליאור
שז
שירה גפן

שותפות ושותפים למאבק ולתקווה:
אחיעד גבריאל לוי
בני ברבש
דב אלבוים
יערה שחורי
רותי חזנוביץ'
שרון ויסברג

צלמי מאבק ותקווה:
אוהד מטלון
ארז חרודי
ELAN

לשנה הבאה בירושלים הבנויה

מאת **חיים באר**

לשנה הבאה בירושלים שלנו, שתשוב להיות קריה נאמנה, עיר הצדק, החירות והשלום, עיר של בתי משפט שימשיכו להיות מבצר איתן ליושרה ציבורית. לשנה הבאה בה ישבו בכנסת שונאי בצע ודוברי אמת. לשנה הבאה עם ממשלה שבה יכהנו שרים ושרות אשר אהבת האדם, אהבת הארץ ואהבת השם האמיתית ימלאו את ליבם. לשנה הבאה בה מנהיגינו יהיו ישרי דרך, ענווים ושליחי אמת של הציבור. לשנה הבאה של הערכה וכבוד ללימוד ולעברית, לעצמאות עולם התרבות והספרות. לשנה הבאה בה רחובות בירת הנצח ימלאו אור, שוויון וחירות לכול.

היכנסו ללינק כדי לתמוך בפרויקטים נוספים
של המאבק למען הדמוקרטיה:
https://beactive.co.il/project/72068